

ARANY PÁVA

Az öröm, a béke, a barátság mindannyiunk számára érhető, közös hangjai szólnak a különböző népek zenéjén keresztül — mondta dr. Ortutay Gyula akadémikus, a zsüri elnöke az Arany Páva nemzetközi népzenei verseny döntője után. Ezzel a néhány szóval, amellyel a hetekig tartó, nagyszabású televíziós versenyt értékelte, az Arany Páva számunkra legfontosabb tartalmára, hasznára, értelmére mutatott rá. Igazát azért is felesleges lenne most bizonygatnunk, mert a közvetítések során számtalanszor tapasztalhattuk azt a rendkívüli érdeklődést, amely a közös értelmű, népeket egymáshoz közelítő zenei nyelvenek szült.

Es persze mindazoknak, akiknek ez a legsajátabb kincsük, anyanyelvük: az előadók. Hiszen majd, hogyan nem személyes ismerőseinkké váltak miközben hallgattuk őket, és szurkoltunk, hogy a zsüri véleménye megegyezze a miénkkel. Időközben alig is vetődött észre, hogy a sok kedves amatőr énekmondó, a parasztbácsik, a pódiumon kezdetben idegenül mozgó aszszonyok, vagy éppen az iskolás gyerekek — profi előadókká váltak a versenyben. Mert olyan légkörben adhatták tovább a hazai és messze tájak lakóinak ősi dalait, szokásait, hogy a végére megértették, átérték; nagyon szép, a sok országnyi hallgatóság számára is fontos és érdekes, amit ők tudnak, amiben ők az utánozhatatlan mesterek. Hogy tisztelet és köszönet jár azért, ha ország-világ ismerheti meg és dűdölhatja velük a tiszta-szép dallamo-

kat, ha segítségükkel az örökös időhiánnyal küzdő mai ember megállhat egy pillanatra — visszanézni, és megérezni távoli idők hangulatát. Mindjárt utánuk a Magyar Televízió jogosult a köszönő szavakra, amelynek Röpijűl Páva-műsorokon „edződött” munkatársi gárdája kifogástalanul tudta bonyolítani a nagyon nehéz feladatokat jelentő versenyt, ezt a tévé, a Művelődésiügyi Minisztérium és a Hazafias Népfront „szövetkezése” nyomán megvalósult, nemzetközi hírvé vált seregszemlét.

A vasárnapi döntő után kiosztották a díjakat a győzteseknek. Ennek a versenynek azonban olyan a természete, hogy egyetlen fordulójának sem voltak vesztesei a szó megszokott értelmében. Itt mindenki nyert, akár a résztvevőkre, akár a közönségre gondolunk. Hogy mégis miért helyes, ha versenyszerűek ezek a bemutatók — azt talán a díjazottak tudnak legpontosabban és legérzékletesebben leírni. A versenynek mindig mozgósító ereje, inspiráló hatása van, nemes versengésben pedig nemcsak részt venni jó, de tanújának lenni is. Így nyilván nem akadt senki szűkebb pátriánkban, aki ne örült volna együtt a nagyszerű „hazai” sikerek megszerzőivel: a sándorfalvi citerásokkal és a gyönyörű székely dalok énekesével, a szegedi Katona József-néval. Tóth Imrével és Bársony Mihállyal együtt ők, a mi városunk-vidékünk küldöttei képviselték a nemzeti színeket a döntő nemzetközi mezőnyében. Közülük a Budai Sándor vezette citerazekar nyerte el a magyar nemzeti első díjat, valamint

a Hazafias Népfront különdíját, amelyet a közönség szavazatai alapján ítéltek oda. Nagyon sok szegedi és Szeged környéki tévéző együtt énekel velük, amikor a díjak átvétele után felszabadultan rákezdték, hogy: „Eszik eső szép csöndesen csöppörög, Rúza Sándor a kocsmában fesze-lög...”, és a székesfehérvári nézőkkel bizonyára együtt tapsoltak az itthoni készülékek előtt is. A számunkra különösen örömteli magyar siker mellett az is jó érzés volt, hogy véleményünk megegyezett a zsüriével a nagydíj odaítélésében: az Abház Óregék Együttesének nemcsak a műsora volt egyszeri és különleges élményt jelentő, de számunkra már az is csoda, díjat érdemlő, hogy a szép öregemberek abban a korban népi együtttest alkotnak és a műhúszéveseinket megszégyenítő fűrgességgel ropják gyönyörű motívumkincsű táncukat.

S. E.

Munkásfiatalok a közéletben

A Társadalomtudományi Intézet elemzése

Az ifjú nemzedék fejlődését társadalmunkban fókuszot figyelem kíséri, problémákkal, gondjaikkal a különböző szervek sokoldalúan foglalkoznak. Az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézetében például mélyrehatóan, különös gonddal elemzik: a fiatalok a munkássá válás folyamatában hogyan jutnak el a szocializmus tudatos vállalásáig; társadalmi fejlődésünk mai viszonyai között hogyan tudjuk kibontakoztatni az ifjúmunkások tenniakaratát a szocializmus építéséért. Az ezzel kapcsolatos elméleti kutatások fő következtetéseiről dr. Halay Tibor, az intézet igazgatóhelyettese tájékoztatót.

Társadalomtudományi kutatások ráirányították a figyelmet: a csaknem egymillió munkásfiatalra a szocializmus lényegében két alapvető vonatkozásban gyakorol hatást. Az egyik: a társadalom gazdasági, politikai, kulturális viszonyai, az adott életkörülmények, amelyekben a fiatalok felnőnek, tapasztalatokat szereznek,

munkássá válnak; a másik: a párt, a társadalmi intézmények és a munkaszervezet tudatos nevelő hatása. A munkásifjúság nevelésére hivatott társadalmi intézmények és szervezetek között meghatározó és sajátos helyet foglal el a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség. A KISZ hatósugarának ki kell terjednie a munkásifjúság valamennyi rétegére és korosztályára. Az ifjúmunkások többségét foglalkoztató nagy- és középüzemekben javult a fiatalok szervezetsége: a KISZ-tagok aránya országosan 44–58 százalék. A kisüzemekben ez a szám lényegesen alacsonyabb.

A munkásifjúság társadalmi-munkahelyi beilleszkedésében felelős szerepük van a szakszervezeteknek. Általános gyakorlat — bár az ifjúmunkások túlnyomó többsége szervezett dolgozó —, hogy a legtöbb helyen a szakszervezeti tevékenység végzése során a munkásifjúság nevelésében, a fiatalok helyzetével összefüggő ügyek intézésében nem veszik külön figyelembe az ifjúság életkori sajátosságait. A szocializmus feltételei között — a szakszervezetekhez hasonlóan — az ifjúsági szövetség tekintélye is csak úgy növelhető, ha jobban megismeri a munkásfiatalok igényeit, figyelembe veszi azokat a különböző programokat a határozatok kidolgozásánál.

A munkásifjúság politikai arculatának megítélésében a mérce csakis az lehet: mint tesz-eleget kötelességének, mindennapi munkájával hogyan segíti elő szocialista fejlődésünket, felelősségtudattal vállalkozik-e a kor követelményeinek teljesítésére; végső soron: alkalmas-e a munkaszervezeti politikájának támogatására, történelmi küldetésének folytatására.

A társadalomtudományi kutatások egyértelműen bizonyítják: a mai ifjúmunkás-nemzedéknek változatlanul szüksége van a lelkesítő, nagy célokra, szívesen vállalja a megvalósítható, nagy feladatokat, s elveti az érzelmek fitogtatását.

A szocializmus építésének időszakában a politikai tevékenység lehetőségei nem szűkülnek, hanem szélesednek, s olyan új területek alakulnak ki, mint a népgazdaság fejlesztésének nagy feladataiban való tudatos részvétel. Ezek a tevékenységi formák közvetlenül ugyan nem viselik magukon a politikai harc jellegzetes jegyeit, de amennyiben igazán tudatos tevékenységé válnak, közvetlen politikai jelentőséget nyernek. Mindezek társadalmi, gazdasági, politikai fontossága nyilvánvaló.

A munkásfiatalok közéleti, politikai aktivitását vizsgálva megállapítottuk: ennek kialakult formái nem elégit ki a munkásfiatalok jelentős részét. A munkásifjúság közéleti szerepével való foglalkozás szervezése a szocialista demokráciáról vallott nézeteinknek. A munkásifjúsággal kapcsolatos szervezetekben olyan vezetőségek kialakítását szorgalmazzuk, amelyek kifejezik azok ifjúmunkás jellegét. Keresni kell tehát azokat a fiatal, tehetséges munkásokat, akik céltudatos nevelés, bátorítás eredményeként a szervezetben betöltött funkciójukat a közélet és a népgazdaság különböző irányító posztjaival válthatják fel. Ebben az összefüggésben is külön figyelem illeti meg a női vezetők kiválasztását, utánpótlását. (MTI)

Rádiófigyelő

Halálom után

A Petőfi rádió dokumentumjáték-szemle sorozatában ezzel a különös, meghökkenítő címmel jelentkezett vasárnap este Mezei András dokumentumjátéka. A darabnak egyetlen szereplője van, egy 61 éves asszony, aki férje halálával úgy érzi, hogy elvesztette élete értelmét, s emiatt öngyilkosságot követ el. Ot faggatja az író, s ő rendre válaszol a kérdésekre, egy órán át.

Napjainkban gyakran esik szó az öngyilkosságról, orvosok, pszichológusok, szociológusok próbálkoznak ennek a különös társadalmi jelenségnek a feltáráásával, értelmezésével, hogy a megelőzés módjait is megtalálhassák. Mezei András is megpróbálkozik a jelenség lényegének feltáráásával, s ezt egy valóban megtörtént eset felidézésével teszi. Dokumentumjátékának „főszereplője” akarata ellenére életben maradt, az orvosok heroikus küzdelmet vívtak életének megmentéséért. Az egyóránnyi hangfelvétel során feltárul előttünk az asszony élete, aki harminc évi boldog, harmonikus házasság, örömmel végzett, sikeres munka után férje elvesztésével magának az életnek az értelmét is elvesztettnek érzi. A legmeghökkenőbb, hogy ez az asszony orvos: idegyógyász-pszichoanalitikus. Az író kérdéseivel azt akarja kideríteni, hogy egy ilyen hasznos társadalmi-közösségi tevékenységet végző asz-

szony, aki tehát nem csupán asszony, feleség, hanem teljes életet élő ember, miért látja értelmetlennek az életét férje halála után? A válaszok, az asszony önmagának végzett analízisének részétül élénk tárul az élete: a gyermekkori „mindenkiszeregetett-kívívni” törekvés, majd az, hogy a házasság milyen boldogságot adott számára. Gyermekük nem született, minden szeretetét és gondoskodását férjének adta, elszakíthatatlanul épültek egymás életébe. Az öngyilkosság tehát egy emberi teljességet megvalósító élet zároakkordjává vált.

Az íróval sokszor egyszerre kérdez a hallgató, s lélegzetelsslafajtozva lesi a választ. Követi az asszonyt vívdásaiban, s izgul, hogy egyszer csak kimondja azt, önnön akarataival is az életet választja. Az életet most már végig kell élni, s ebben a munkában segít a végre megélt öröm is. Mezei Andrásnak sikerült elgondolkodtatónak, nyugodtan mondhatjuk, meghatónak, drámai erejűvé tenni a dokumentumjátékot anélkül, hogy az érzelgősség vagy az erőltetett szentvelenség csapdájába esett volna. A történetet így valóban hiteles. Sőt, a hitelességen túl az író másik célját is elérte: megmutatta, hogy az életnek mindenképpen diadalmaskodnia kell a halál felett.

Ladányi Zsuzsa

Egészségügyi világnap

Az Egészségügyi Világszervezet adatai szerint a világon évente 35–40 millió ember hal éhen. Többségük még gyermekkorban: az újszülöttek egyegyede nem éri meg első születésnapját, 40 százaléku pedig 5 éves kora előtt hal meg.

Számos betegség — a halált vagy vakságot okozó A-vitamin hiány, a táplálkozási versengység, a testi és szellemi fejletlenség — a világ igen sok országában általános. A rossz tápláltság az emberiség felét sújtja, s a világ lakosságának csaknem kétharmad része szenved fehérje-hiányban. Mások meg a bőség és a korszerűtlen táplálkozás okozta elhízás a felelős az egyre nagyobb arányokat öltő anyagcsere, szív- és érbetegségek-nél.

Az Egészségügyi Világszervezet — megalakulásának 26. évfordulóján — ezért jelölte ki a már hagyományos egészségügyi világnap témájaként a világmegető probléma széles körű megvitatását.

Az április 7-i egészségügyi világnap alkalmából az Egészségügyi Minisztérium-

ban hétfőn megtartott sajtótájékoztatót neves szakemberek tájékoztatták a sajtó képviselőit a világszervezet által meghirdetett program megoldásának nemzetközi és hazai feladatairól. A tanácskozáson résztvevő elemi-szeripari és kereskedelmi szakemberek részletesen beszámoltak azokról a hazai kezdeményezésekről, amelyek keretében saját munkaterületükön kívánják elősegíteni a hazai lakosság korszerűbb, egészségesebb táplálkozását.

A sajtótájékoztató előadói a korszerű táplálkozás követelményeiről szólna egybe-között elmondották, hogy nem csupán az egészség-telen táplálkozási szokások ellen kell küzdeni. Közismert, hogy egészen más a kalória, és a fehérjeszükséglete egy nehéz fizikai, és egy szellemi munkát végző embernek, s más-más összetételű fehérje, és kalória tartalmú étrendet kíván a csecsemők, a felnőttek, és az idős emberek szervezete. Olyan korszerű élelmiszereket kell tehát minél nagyobb választékban gyártani és árusítani, amelyek mindenki számára elérhetők, megvásárolhatók.

Attila ceruzái

József Attilának mindig rövid, négy-öt centiméteres ceruzái voltak. Egy alkalommal megmutattam neki ötven-hatvan, különböző rendszerű és színű, csavaros ceruzagyűjteményemet. Amikor felajánlottam neki, hogy választson magának, először szerényen visszautasított. Nem akar megfosztani egytől sem — mondotta, és amikor nagynehezen mégis rátekinttem, valamilyen ceruzát, ki-vett a dobozból egy piros Penkala-írónt. Nézegette, és halkán megszólalt:

— Olyan szépek ezek a ceruzák, hogy kár velük írni. Én talán nem is tudnék... Két év múlva,

amikor ismét Szegedre jött, mutatta, hogy még megvan a tőlem kapott ceruza.

— De nem írtam még vele — mondta — Ezzel legfeljebb számolni szabad. En pedig nem szoktam számolni...

Pesten, 1937 őszén, egy társasággal színház után igyekeztem hazafelé, amikor arra lettem figyelmes, hogy a járda szélén valaki hirtelen megáll, és rámnéz. Kócos, lobogó hajú, be-esett arcú ember volt. Nem tudtam hirtelen, hogy kicsoda, de éreztem, hogy ismerem. Felé indultam. Ő állva maradt, és mosolygott. Ekkor ismertem meg: József Attila. Tizenegynéhány éve nem találkoztunk. Össze-

őlelkeztünk, nagyon megváltozott azóta...

— Megismertelek a hangodról — mondta —, ne haragudj, hogy megzavartalak.

— Dehogyan zavartál! — feleltem. És máris megindultak a kérdések. Hogy vagy? Mit csinálsz? Mi újság Szegeden? Mi van a fiúkkal?

Néhány rövid felelet, Attila máris nyújtotta a kezét, menni készült. Valami különös zavartságot láttam rajta: fázott, a hangja reszkett. Éreztem, hogy nincsen semmi programja, és csak azért búcsúzik, hogy ne kelljen beszélnie. Azzal váltunk el, hogy másnap a Japán Kávéházban találkoztunk. Tudtam, hogy nem lesz ott...

Amikor egy hosszú, meleg kézzel tással elváltunk, bizonytalan, erőltetett sietős léptekkel távoztam, és néhány lépés után, mint aki elfelejtett valamit, még visszaszólt: „A kis piros ceruza még megvan...”

Jenő István

Szegedi kórusok sikere

Egerben rendezték meg az elmúlt napokban a felsőoktatási intézmények kórusainak és szolistaiknak fesztiválját. A versenyen az ország 18 legjobb kórusa vett részt. A szegedi kórusok eredményesen szerepeltek: a József Attila Tudományegyetem és a Juhász Gyula Tanárképző

Főiskola énekkara — Szécsi József, illetve dr. Mihálka György vezetésével — egyaránt aranyoklevelet nyert. Kiváló zongorakísérő díjat s pénzjutalmat kapott Égető Mária (JATE).

Az egyéni kategóriában Merényi Erzsébetet (JATE) bronzoklevéllel díjazták. A 18 kórus közül 10 minősítést is kért, köztük a JATE és a Tanárképző Főiskola énekkara is, mindkettő a hangverseny-kórus kategóriában: a JATE kórusa ezüstkoszorús oklevelet, a Tanárképző Főiskolaé pedig Fesztivál-diplomát kapott.

Elhunyt dr. Balassa Gyula

A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium és a Dunakanyar Intéző Bizottság mély megrendüléssel tudatja, hogy dr. Balassa Gyula nyugalmazott miniszter-elsőhelyettes, a volt Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetője, a Dunakanyar Intéző Bizottság elnöke, és a MEM tanácsadó testületének tagja, a Munka Vörös Zászló Erdemrendje és több magas kitüntetés tulajdonosa 71 éves korában elhunyt. Temetése április 11-én, csütörtökön 15.30 órakor lesz a Farkasréti temető díszravatalozójából.